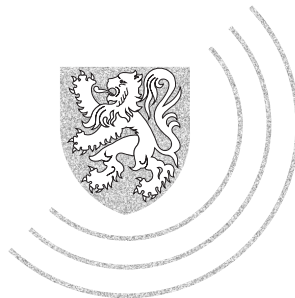

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

4 maart 2004

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer Francis Vermeiren –

houdende wijziging van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, wat de gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen betreft

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

In de geldende gewestplannen zijn her en der "gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen" afgebakend. Het gaat om de lichtblauw ingekleurde zones, waaraan in het KB van 28 december 1972 inzake de gewestplannen geen specifiek inhoudelijk stedenbouwkundig voorschrift is verbonden, in tegenstelling tot bijvoorbeeld woongebieden, industriegebieden en dergelijke meer. Talloze gebouwen en infrastructuur vallen vandaag onder de toepassing van dit regime : allerlei overheidsgebouwen, scholen, gebouwen en constructies voor nutsvoorzieningen, gebouwen voor erediensten, enzovoort.

Onder meer door de afwezigheid van een inhoudelijk stedenbouwkundig voorschrift is een administratieve praktijk en rechtspraak ontwikkeld over welke activiteiten in de betrokken gebieden zijn toegelaten. Voor dit voorstel van decreet is één van de aspecten van die praktijk en rechtspraak van belang.

Artikel 17.6.2. van de omzendbrief van 8 juli 1997 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen stelt, wat de gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen betreft, onder meer :

"Daarbij is het irrelevant of deze voorzieningen worden opgericht en uitgebaat door een overheid dan wel door een privé-instelling of -persoon, inzoverre althans de exploitant van de inrichting geen winstbejag nastreeft en de voorzieningen werkelijk ten dienste staan van de gemeenschap."

Een analoge interpretatie is terug te vinden in rechtspraak van de Raad van State (de omzendbrief was trouwens onder meer gebaseerd op bestaande rechtspraak). Toepassing van beoordelingscriteria zoals toegankelijkheid of gebruik door publiek, afwezigheid van winstbejag of het niet in hoofdzaak nastreven van winst, alsook het standpunt dat overheids- of privé-uitbating niet het onderscheidende criterium is, zijn te vinden in bijvoorbeeld de arresten VZW De Leiesnelvaarders Gent (nr. 21.371, 14 juli 1981), Funken (nr. 38.985, 13 maart 1992), Defever (nr. 85.103, 3 februari 2000) en Lauriola (nr. 40.112, 17 augustus 1992).

In de voorbije jaren heeft zich, onder meer op basis van Europese regelgeving, met betrekking tot gemeenschaps- en nutsvoorzieningen, een evolutie

ingezet die relevant is voor de uiteengezette administratieve praktijk en rechtspraak. Het gaat met name om vormen van privatisering van de betrokken voorzieningen. De voorbeelden zijn legio : openbaar vervoer, telecommunicatie, waterzuivering, nutsvoorzieningen, en dergelijke.

Omdat de "bedrijven" die de betrokken voorzieningen aanbieden in mindere of meerdere mate gaan functioneren volgens marktprincipes en in een concurrentiele omgeving, wordt het winstgevende karakter ervan belangrijk met het oog op het blijven aanbieden van de voorzieningen.

Veel van de gebouwen en constructies die de aanbidding van de betrokken voorzieningen helpen garanderen, zijn gelegen in gebieden die in de gewestplannen zijn aangewezen als gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen. Een strikte toepassing van het uitgangspunt dat in die gewestplanbestemming geen diensten zouden zijn toegelaten waarvan de exploitant winst (al dan niet in hoofdzaak) nastreeft, kan problemen opleveren voor de ontwikkeling en voortzetting van de betrokken voorzieningen.

Men mag van mening zijn dat een evolutieve interpretatie van de betrokken gewestplanbestemming soelaas biedt, maar zekerheid over een dergelijke interpretatie is er op dit ogenblik niet. Dit voorstel van decreet wil dat verhelpen door op decretaal niveau zelf duidelijkheid te scheppen. Een aanpassing van de tekst van het KB van 28 december 1972 inzake de gewestplannen is geen optie, omdat dergelijke wijzigingen slechts uitwerking kunnen hebben voorzover de gewestplannen waarin de tekst van toepassing is, de gewestplanwijzigingsprocedure doorlopen (cf. het zogenaamde Eikendael-arrest van de Raad van State, nr. 21.384, 11 september 1981, VZW Werkgroep Milieubeheer Brasschaat, R.W., 1981-1982, 1876). Dat is materieel ondoenbaar en overigens kunnen op dit ogenblik geen gewestplanwijzigingen meer gestart worden omdat met het nieuwe instrument van de ruimtelijke uitvoeringsplannen wordt gewerkt. Decretale bepalingen kunnen wel een oplossing bieden. Dat is het voorwerp van dit decreet.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

In artikel 2 wordt een oplossing geboden voor de bovenvermelde problematiek. Onmiddellijk na het hoofdstuk van het decreet ruimtelijke ordening van 18 mei 1999 (hierna afgekort tot DRO), dat de regimes voor zonevreemde gebouwen in bepaalde gewestplangebieden bevat, wordt een nieuw hoofdstuk ingevoegd, dat ingaat op wat toegelaten is in de gebieden in het gewestplan aangemerkt als "gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen". Daarbij wordt gebruik gemaakt van een verwijzing naar artikel 103 DRO over de zogenaamde werken van algemeen belang. Eerder dan te pogen in de nieuwe decreetsbepaling een autonome omschrijving te bieden van wat zoal toegelaten is in de betrokken gewestplangebieden, wordt aansluiting gezocht bij wat, conform artikel 103 DRO, als werken van algemeen belang wordt beschouwd. Dat heeft in elk geval het voordeel van de eenvormigheid. De concrete bepaling van de werken van algemeen belang, genoemd in artikel 103 DRO, is gebeurd bij besluit van de Vlaamse regering van 5 mei 2000 tot aanwijzing van de werken, handelingen en wijzigingen van algemeen belang en tot regeling van het vooroverleg met de Vlaamse Bouwmeester (B.S. 19 mei 2000, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 11 mei 2001, B.S. 22 juni 2001).

Het voorgestelde artikel 145quinquies, eerste lid DRO stelt dat deze werken, handelingen en wijzigingen steeds zijn toegelaten in de betrokken gewestplanbestemmingen. Voor alle duidelijkheid : er staat dus niet dat alleen deze werken zouden zijn toegelaten, wel dat in ieder geval deze zijn toegelaten. Ook andere werken, handelingen en wijzigingen kunnen toegelaten zijn, maar die vallen niet gevat onder de nieuwe decretale bepaling (cf. supra waar werd gezegd dat het niet de bedoeling was een autonome omschrijving te bieden van wat is toegelaten in de betrokken gebieden).

De tweede zin van lid 1 van het voorgestelde artikel 145quinquies maakt duidelijk dat uiteraard ook de exploitatie van wat stedenbouwkundig vergund werd in de betrokken zones toegelaten is (cf. milieuvergunningplichtige activiteiten).

Het tweede lid van het voorgestelde artikel 145quinquies heeft in zekere zin het karakter van een overgangsregeling en is enerzijds ingegeven door een acute problematiek en anderzijds door een lacune in het vermelde uitvoeringsbesluit voor artikel 103 DRO. Het betreft de nationale luchthaven die gelegen is in een zone voor gemeenschapsvoorzieningen op het gewestplan. Precies voor de

nationale luchthaven staat de privatisering van luchthavenexploitant BIAC thans in de steigers. Daardoor doet zich in concreto de uiteengezette problematiek voor, die het decreetsvoorstel inspireert. In het besluit van de Vlaamse regering van 5 mei 2000 tot aanwijzing van de werken van algemeen belang zijn allerlei werken opgenomen die betrekking hebben op wegen, waterwegen, spoorwegen, leidingen ; maar bepalingen over het luchtverkeer ontbreken. De ontwikkeling en exploitatie van de nationale luchthaven kan dan wel toegelaten worden geacht in het betrokken gewestplangebied, maar de bovenstaande decretale verduidelijking terzake is, gelet op de tekst van het uitvoeringsbesluit, niet waterdicht. Om die redenen, gecombineerd met het belang van de internationale luchthaven, is in dit voorstel een specifieke bepaling opgenomen die de continuïteit van het functioneren van de luchthaven moet verzekeren. Dat tekstvoorstel zou kunnen vervallen voorzover er zekerheid is omtrent de opname van luchthaveninfrastructuur in het uitvoeringsbesluit over de werken van algemeen belang.

Francis VERMEIREN

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Aan titel IV van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, gewijzigd bij de decreten van 22 december 1999, 26 april 2000, 13 juli 2001, 19 juli 2002 en 21 november 2003, wordt een hoofdstuk V, bestaande uit een artikel 145quinquies, toegevoegd, dat luidt als volgt :

"HOOFDSTUK V

Bijzondere bepalingen inzake de
gewestplanbestemming gebied voor
gemeenschapsvoorzieningen
en openbare nutsvoorzieningen

Artikel 145quinquies

In de gebieden die op de gewestplannen zijn aangewezen als gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen, zijn de werken, handelingen en wijzigingen die met toepassing van artikel 103 als werken, handelingen of wijzigingen van algemeen belang moeten worden beschouwd, altijd toegelaten, ongeacht het publiek- of privaatrechtelijk statuut van de initiatiefnemer of het al dan niet aanwezig zijn van winstoogmerk. Hetzelfde geldt voor de activiteiten of inrichtingen verbonden met deze werken, handelingen of wijzigingen.

Meer bepaald worden, wat betreft het gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen waarin de luchthaven Brussel-Na-

tionaal is opgenomen, de werken, handelingen of wijzigingen betreffende de infrastructuur voor de luchthaven of het luchtverkeer steeds als werken, handelingen of wijzigingen van algemeen belang beschouwd."

Francis VERMEIREN
